

Pracownia Budowy i Konserwacji Organów Piszczalkowych w Białymstoku

mgr inż. Kamil Jankowski tel. 510-893-666

ul. Proletariacka 2A lok.8 15-449 Białystok
REGON 200841443, NIP 5422886069

**Program prac konserwatorskich
przy organach w Kościele pw. Św. Jana Chrzciciela
w Sadownym**

Dane podstawowe:

1. Obiekt: Organy piszczałkowe;
2. Miejsce przechowywania: kościół p.w. Św. Jana Chrzciciela w Sadownym
3. Właściciel obiektu: parafia p.w. Św. Jana Chrzciciela w Sadownym
4. Datowanie obiektu: II poł XIX w.
5. Wykonawca obiektu: Władysław Przybyłowicz

Stan zachowania

Większość mechanizmów nie działa prawidłowo. Widoczne są liczne ogniska uszkodzeń spowodowanych przez owady żywiące się drewnem. Instrument wymaga generalnego remontu. Dotyczy to zarówno części mechanicznej jak i muzycznej - przywróceniu mu walorów muzycznych.

Głównym podzespołem organów jest miech główny wraz z podawaczem tzw. kalikantem który zaopatruje instrument w powietrze i ustala właściwe jego ciśnienie. Obecnie stan zachowania jest niezadowolający. Miech ma liczne rozszczelnienia, pęknięcia i oznaki działania owadów żywiących się drewnem. Skóra na tych elementach bezpowrotnie straciła swoje właściwości mechaniczne jest krucha i rozrywa się co właśnie skutkuje licznymi nieszczelnościami. Widać również liczne prowizoryczne próby łąkania oskórowania. Dodatkowo na powierzchniach drewnianych celem prowizorycznego uszczelnienia oklejono je papierem.

Fot.1,2. Miech główny, kalikant, regulator przepływu powietrza; widoczne uszkodzenia i prowizoryczne próby uszczelnienia

W skład systemu powietrznego instrumentu wchodzi również główny kanał powietrzny oraz regulator przepływu powietrza, który reguluje ilość dostarczanego powietrza z dmuchawy elektrycznej. Poszczególne części również wymagają konserwacji i uszczelnienia.

Kolejnym elementem jest stół gry. Instrument został wybudowany prawdopodobnie ok. 1887r przez organmistrza Wacława Przybyłowicza z Warszawy. Instrument oryginalnie został zbudowany jako 1 manual + sekcja pedałowa. Obecnie zamontowana jest dodatkowa klawiatura manualowa połączona z mechanizmami fisharmonii, które również są niesprawne. Usunięto tutaj oryginalne elementy składowe kontuaru aby dać miejsce owej klawiaturze. Należy zrekonstruować brakujące elementy na podstawie budowy innych instrumentów tego organmistrza i przywrócić stan oryginalny. W większości manubrii brakuje tabliczek z nazwami głosów potrzebna będzie ich rekonstrukcja, zaś sama traktura rejestrowa wykazuje ślady zużycia oraz niefachowych napraw.

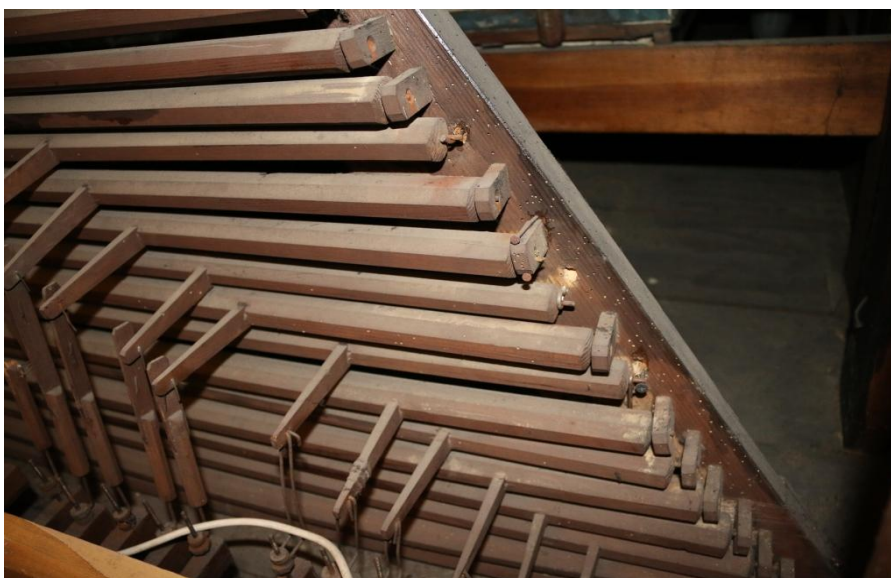

Fot.3,4. Widok na klawiaturę manualową. Górna klawiatura nieoryginalna dostawiona wspólnie. Oryginalna dolna klawiatura steruje I manuałem

Fot.5. Manubria rejestrowe, stan zachowania widoczne braki tabliczek z nazwami głosów

Klawiatura manualowa wykazuje znaczne luzy, filcowanie jest zużyte. Wymaga gruntownego czyszczenia i konserwacji. W klawiaturze pedałowej okładziny oraz filcowanie łożyskująco tłumiące są silnie zużyte co kwalifikuje je do wymiany. Od klawiatur zaczyna się traktura tonowa pedałowa i manualowa której poszczególne elementy również wymagają gruntowej naprawy ze względu na uszkodzenia spowodowane przez min. owady żywiące się drewnem, normalne zużycie eksploatacyjne oraz inne uszkodzenia mechaniczne oraz ślady po niefachowych naprawach.

Fot.6. Widok na tablicę z wałkami skrętnymi klawiatury pedałowej. Widoczne uszkodzenia po owadach i ślady niefachowych napraw drutem;

Niezbędne jest także podjęcie działań w celu zatrzymania niszczenia drewna przez owady. Wiatrownica, oraz jej oprzyrządowanie (zasuwy rejestrowe, dźwignie, kloce piszczałkowe, ławeczki wraz z kołeczkami) oraz elementy mocujące piszczałki również posiadają już niewielkie ogniska uszkodzeń wywołanych przez owady. Wnętrze instrumentu jest zakurzone, są liczne pajęczyny.

Fot.7. Uszkodzone piszczałki I manualu

Organy posiadają 2 wiatrownice typu klapowo zasuwowego. Wymagają one przeprowadzenia prac remontowo konserwatorskich, aby przywrócić im pełną sprawność techniczną przy zachowaniu maksymalnej ilości substancji zabytkowej. Poszczególne ich elementy posiadają również ogniska uszkodzeń spowodowane przez owady oraz liczne zanieczyszczenia i rozszczelnienia. W środku znajdują się zanieczyszczenia kurz oraz sadza. Niektóre kancele tonowe są rozszczelnione, skóra jest sucha i straciła swoje właściwości uszczelniające. Elementy zniszczone przez owady będzie trzeba poddać rekonstrukcji. Do wymiany kwalifikują się wszystkie zużyte wszystkie uszczelniacze skórzane wiatrownicy. Stan klap tonowych jest zadowalający jednak wskazana jest korekta ich geometrii i nowe ich skórowanie, aby były one szczelne i działały niezawodnie. Sprężyny i sztyfty będą wymagały przeglądu lub ewentualnej wymiany. Zasuwy rejestrowe posiadają ślady zużycia przez co również są nieszczelne. Korekta geometrii lub rekonstrukcja i konserwacja rozwiąże ten problem. Należy przeprowadzić także prace konserwatorskie mające na celu zabezpieczenie wiatrownic przed działaniem owadów żywiących się drewnem. Po tym procesie będzie możliwe naklejenie nowego uszczelnienia pod klapami.

Niektóre kloce piszczałkowe mają widoczne uszkodzenia spowodowane atakiem owadów żywiących się drewnem. Niezbędna będzie naprawa, korekta geometrii naprawa i konserwacja kłoców na

których ustawione są piszczałki, oraz wymiana zużytych uszczelniczy pomiędzy kłocami a zasuwami rejestrowymi.

Fot.8. Braki w stroikach i uszkodzenia piszczałek drewnianych

Niektóre piszczałki drewniane posiadają zniszczenia spowodowane nieumiejętnym strojeniem, oraz uszkodzenia dokonane przez owady żywiące się drewnem. Niezbędne będzie uzupełnienie brakujących lub zniszczonych stroików, naprawa uszkodzonych korpusów piszczałek, stopek szpuntów oraz wymiana zużytych uszczelniczy w szpuntach głosów krytych. Obecny stan uniemożliwia przeprowadzenie prawidłowego procesu strojenia.

Ogólny stan muzyczny (intonacja) instrumentu. Jest w stanie fatalnym. Instrument zarówno ogólnie jak i w szczególności nie stroi. Większość piszczałek jak i całych głosów nie brzmi właściwie. Piszczałki nie odzywają się punktualnie nie wydają właściwej barwy oraz natężenia dźwięku. Są braki w głosach lub materiał piszczałkowy jest w niedostatecznym stanie. Będzie wymagało to uzupełnienia braków ewentualnej rekonstrukcji wg. oryginału lub naprawy piszczałek celem przywrócenia walorów brzmieniowych. Wcześniej wymienione uszkodzenia piszczałek mają bezpośredni wpływ na ogólny stan muzyczny instrumentu. W obecnym stanie rzeczy prawidłowe wykonanie utworu muzycznego jest niemożliwe.

Szafa organowa jako „futurał” instrumentu również wymaga pieczołowitych prac remontowo konserwacyjnych. Spora część płycin jest spękana lub ma uszkodzenia mechaniczne. Kilku płycin brakuje. Elementy dekoracyjne w postaci aniołów znajdujących się symetrycznie po skrajnych częściach szczytu szafy organowej są przymocowane prowizorycznie listwami co w razie obluźnienia i upadku z

tej wysokości może doprowadzić do zniszczenia samego anioła jak i uszczerbku na zdrowiu osoby na którą potencjalnie by spadł. Konstrukcja szafy organowej po stronie wewnętrznej posiada wiele ognisk zniszczeń wywołanych owadami żywiącymi się drewnem. Jest silnie zabrudzona, wymaga oczyszczenia naprawy i konserwacji.

Fot.9. Widok na prowizoryczne mocowanie anioła usytuowanego na szczycie szafy organowej;

Fot.10 Widok na uszkodzone złącze stolarskie szafy organowej

Piszczalki prospektowe w organach są grające. Wymagają gruntownych prac; naprawy, oczyszczenia i ponownej metalizacji celem przywrócenia walorów brzmieniowych i estetycznych, gdyż poza walorami brzmieniowymi ta sekcja ma dodatkowo funkcje dekoracyjną.

Fot.11,12. Widok na piszczałki frontowe oraz tył szafy organowej z brakującymi płytkami

Obecna warstwa malarska szafy organowej jest wtórna. Jest to farba olejna która znajduje się bezpośrednio na oryginalnej warstwie monochromii. Obecne złączenia również zostały wykonane techniką malarską w miejscach w których powinno być to wykonane tradycyjną techniką z płatką. Kolor i technikę zrekonstruowanej warstwy monochromii będzie trzeba dobrać na podstawie przeprowadzonych odkrywek w kilku miejscach szafy organowej. Poszczególne złącza stolarskie konstrukcji nośnej szafy również wymagają naprawy zwłaszcza narożne.

Głównym celem wykonanych przez nas prac będzie przywrócenie walorów technicznych i muzycznych instrumentu przy maksymalnym zachowaniu substancji zabytkowej. Do wymiany kwalifikują się głównie elementy eksploatacyjne które ulegają naturalnemu zużyciu podczas użytkowania tj. oskórowanie miecha i kalikanta, elementy łożyskujące i tłumiące pracę klawiszy. Elementy uszczelniające wykonane ze skóry. Główne podzespoły instrumentu będą wymagały prac naprawczo konserwacyjnych z zachowaniem wszelkich zasad pracy przy obiekcie zabytkowym. W razie jakichkolwiek wątpliwości lub odkryć będzie o tym fakcie powiadomione służby konserwatorskie z WUOZ. Podczas przeprowadzonych prac kryterium doboru materiałów do regeneracji bądź naprawy jest jak najwierniejsze odzwierciedlenie oryginału. Na koniec całe wnętrze instrumentu wraz ze wszystkimi piszczałkami i podłogą na której są umiejscowione zostanie zakonserwowane preparatem przeciw owadom per-xil 10. Poszczególne elementy drewniane instrumentu po przeprowadzonych pracach naprawczych również zostaną pieczołowicie zabezpieczone tym preparatem.

Zastosowane materiały i preparaty:

- detergenty środki myjące,
- naturalna skóra i owcza i bydłęca
- drewno dębowe sosnowe świerkowe
- rozpuszczalniki: benzyna ekstrakcyjna, alkohol etylowy, toluen, aceton, nitro
- kleje: rakoll, klej kostny, butapren
- impregnaty: Hylotox, per-xil10, rozpuszczalnikowe impregnaty do stosowania na zewnątrz
- wypełniacze: kity szpachłówki, paraloid b-72

Ogólny program prac konserwatorskich przy organach

- Sporządzenie dokumentacji fotograficznej przy demontażu i w trakcie prac konserwatorskich;
- Demontaż instrumentu na elementy składowe;
- Weryfikacja stanu zachowania poszczególnych jego części;
- Pakowanie i transport elementów instrumentu do pracowni;
- Prace naprawczo-konserwatorskie przy miechu głównym i kalikancie;
- Prace naprawczo-konserwatorskie przy wiatrownicach pedałowej i manualowej;
- Prace naprawczo-konserwatorskie przy kontuarze i jego mechanizmach;
- Prace naprawczo-konserwatorskie przy pozostałych elementach instrumentu;
- Prace remontowe przy klawiaturze manualowej i pedałowej;
- Prace naprawczo-konserwatorskie przy wszystkich piszczałkach;
- Prace naprawczo-konserwatorskie przy szafie organowej;
- Odkrywki i prace badawcze przy doborze koloru oraz techniki malatury;
- Prace przy przygotowaniu powierzchni pod malaturę szafy organowej;
- Wykonanie malatury szafy organowej;
- Prace pozłotnicze;
- Pakowanie zabezpieczenie i transport wszystkich elementów organów do kościoła w Sadowym;
- Montaż poszczególnych części szafy organowej;
- Montaż piszczałek prospektowych;
- Montaż konstrukcji nośnych i wiatrownic;
- Montaż traktury rejestrowej i tonowej;
- Montaż dmuchawy i systemu powietrznego;
- Wstępna regulacja poszczególnych mechanizmów instrumentu;
- Całościowe sprawdzenie i regulacja wszystkich mechanizmów instrumentu;
- Wstępna intonacja piszczałek ustalenie ciśnienia w miechu głównym;
- Intonacja właściwa i strojenie;

Szczegółowy program prac konserwatorskich

Demontaż instrumentu oraz ponowny jego montaż po naprawie i konserwacji

- sporządzenie dokładnej dokumentacji fotograficznej instrumentu traktury i poszczególnych części;
- oczyszczenie i demontaż wnętrza;
- oczyszczenie i demontaż piszczałek;
- demontaż miecha i kalikanta;
- demontaż i zabezpieczenie piszczałek prospektowych;
- oznaczenie elementów składowych, zabezpieczenie i przygotowanie zapakowanie do transportu;
- demontaż dmuchawy i regulatora;
- demontaż kontuaru i klawiatury manualowej;
- demontaż traktury tonowej i rejestrowej;
- demontaż konstrukcji nośnej;
- demontaż systemu powietrznego, dmuchawy, kanałów;
- demontaż szafy organowej;
- zabezpieczenie zapakowanie ww. elementów i przygotowanie do transportu;
- transport i zdeponowanie elementów organów w Pracowni Budowy i Konserwacji Organów Piszczałkowych;
- ponowne zabezpieczenie i przygotowanie części organów do transportu do kościoła;
- montaż szafy organowej po przeprowadzonych pracach na chórze muzycznym kościoła
- montaż konstrukcji nośnej wiatrownic;
- montaż wiatrownic
- montaż miecha i kalikanta;
- montaż kontuaru i jego mechanizmów;
- montaż magistrali zaopatrującej instrument w powietrze;
- montaż mechanizmów traktury tonowej i rejestrowej;
- montaż piszczałek prospektowych;
- montaż piszczałek na wiatrownicach

Renowacja kontuaru, naprawa i regulacja jego mechanizmów

- oczyszczenie wnętrza kontuaru;
- sporządzenie dokumentacji fotograficznej;
- demontaż kontuaru na elementy składowe;
- demontaż klawiatury manualowej;
- demontaż klawiatury pedałowej;
- renowacja i konserwacja klawiatury pedałowej;
- naprawa zużytych lub uszkodzonych okładzin klawiszy pedałowych;
- montaż nowego filcowania łożyskująco-tłumiącego klawiatury pedałowej;
- naprawa sprężyn klawiatury pedałowej;
- ewentualna rekonstrukcja innych zniszczonych przez drewnojady elementów;
- naprawa i konserwacja (oryginalnego) drewna, uzupełnienie ubytków;
- konserwacja elementów wnętrza kontuaru i poszczególnych jego mechanizmów; (per-xil 10 oraz rozpuszczalnikowe impregnaty do drewna altax drewno-chron)
- naprawa regulacja włączników rejestrowych i ich elementów;
- rekonstrukcja tabliczek rejestrowych;
- naprawa i konserwacja uszkodzonych abstraktów traktury tonowej;
- naprawa i konserwacja uszkodzonych elementów traktury rejestrowej

- montaż nowych elementów łożyskująco-tłumiących włączników rejestrowych;
- rekonstrukcja, brakujących lub uszkodzonych części mechanizmów;
- montaż nowego filcowania tłumiącego na wszystkich abstraktach;
- demontaż i ponowny montaż traktury tonowej i rejestrowej;
- regulacja traktury tonowej i rejestrowej;
- renowacja tabliczki znamionowej budowniczego organów;
- renowacja i konserwacja pulpitu nutowego;
- regulacja wszystkich mechanizmów kontuaru;
- regulacja luzu i poziomowanie klawiatury manualowej;
- zabezpieczenie i konserwacja wszystkich drewnianych części mechanizmów; (per-xill0)
- regulacja mechanizmu repetycji;
- montaż nowego filcowania łożyskująco-tłumiącego klawiatury manualowej;
- montaż nowego filcowania ozdobnego kontuaru;
- uzupełnienie brakujących lub rekonstrukcja zniszczonych części mechanizmów;
- montaż i regulacja abstraktów traktury tonowej i rejestrowej;
- konserwacja kontuaru przed drewnojadami; (per-xill0)
- renowacja i konserwacja elementów drewnianych zewnętrznych kontuaru;
- montaż pozostałych części;

Remont i konserwacja miecha głównego i kalikanta

- oczyszczenie miecha;
- demontaż miecha na elementy składowe;
- demontaż kalikanta;
- demontaż starego oskórowania z miecha;
- oczyszczenie wnętrza miecha;
- oczyszczenie wszystkich elementów drewnianych miecha;
- rekonstrukcja zawiasów miecha;
- rekonstrukcja zniszczonych i elementów drewnianych miecha
- konserwacja wnętrza miecha przed drewnojadami; (per-xill0)
- konserwacja zewnętrznych części miecha i kalikanta;
- rekonstrukcja zewnętrznycy uszczelniaczy papierowych;
- wykonanie nowego oskórowania; (skóra naturalna owcza)
- naprawa i konserwacja mechanizmów kalikanta;
- przygotowanie powierzchni do klejenia oskórowania;
- montaż nowego oskórowania;
- montaż wszystkich części składowych;
- uszczelnienie wszystkich połączeń i części systemu powietrznego;
- montaż obciążników i ustalenie ciśnienia w miechu;

Montaż dmuchawy organów

- wykonanie analizy zapotrzebowania instrumentu w powietrze;
- zakup i montaż cichobieżnej dmuchawy; w zależności od potrzeby do wyboru urządzenia: szwajcarski Meidinger, niemiecki Ventus, włoski Valter daminato lub węgierski Konyves;
- wykonanie uszczelniaczy oraz nowego przewodu elastycznego do głównego kanału powietrznego;
- montaż dmuchawy do głównego kanału powietrznego organów;
- smarowanie, sprawdzenie poprawności działania, ustawienie regulatora powietrza;
- ustalenie ciśnień i natężenia przepływów dla poszczególnych sekcji instrumentu;

Naprawa konserwacja i regulacja wiatrownic I manualu i pedału

- oczyszczenie wiatrownicy z zanieczyszczeń i zabrudzeń;
- weryfikacja stanu zachowania;
- demontaż wiatrownicy na elementy składowe;
- naprawa uszkodzeń i nieszczelności wiatrownicy;
- wykonanie nowego uszczelnienia wewnątrz wiatrownicy;
- oczyszczenie klap z zużytej skóry;
- korekta geometrii klap tonowych;
- naprawa lub rekonstrukcja uszkodzonych klap;
- wykonanie i montaż nowego oskórowania klap;
- regeneracja lub rekonstrukcja sprężyn;
- wzorcowanie siły naciągu sprężyn;
- renowacja i konserwacja wiatrownicy;
- planowanie powierzchni pod klapy tonowe;
- montaż nowych sztyftów i klap tonowych;
- regeneracja pozostałych zużytych elementów;
- naprawa skórowania i uszczelnienia pozostałych elementów wiatrownicy;
- wymiana uszczelniaczy w prowadzeniu abstraktów; (pulpety)
- montaż komory tonowej;
- korekta geometrii zasuw rejestrowych;
- ewentualna rekonstrukcja zasuw rejestrowych;
- montaż nowych uszczelnaczy zasuw rejestrowych;
- korekta geometrii kłoców puszczalkowych;
- naprawa ew. rekonstrukcja uszkodzonych kłoców puszczalkowych;
- naprawa uszkodzonych połączeń śrubowych kłoców lub wiatrownicy;
- naprawa lub rekonstrukcja uszkodzonych ławeczek i kołków podtrzymujących puszczalki;
- montaż i regulacja wszystkich elementów składowych wiatrownicy;
- konserwacja wiatrownicy przed drewnojadami; (per-xil10)

Renowacja i konserwacja puszczalek drewnianych. Naprawa pozostałych uszkodzonych puszczalek, dostojników, szpuntów stopek, uzupełnienie braków lub ich części;

- analiza uszkodzonych puszczalek (rodzaj drewna, wymiary menzury, brzmienie, intonacja) na stanowisku pomiarowym (intonatornia)
- demontaż szpuntów i bródek puszczalek drewnianych
- oczyszczenie i konserwacja puszczalek (per-xil 10)
- wykonanie pomiarów i sporządzenie dokumentacji pomiarowo wykonawczej do ewentualnej rekonstrukcji materiału puszczalkowego;
- wyselekcjonowanie drewna, cięcie, struganie, klejenie, bejcowanie, lakierowanie
- rekonstrukcja uszkodzonych puszczalek i szpuntów drewnianych nie nadających się do naprawy
- naprawa korpusów puszczalek drewnianych;
- naprawa wymiana wkrętów lub otworów po wkrętach w puszczalkach drewnianych;
- ewentualna rekonstrukcja zniszczonych bądź silnie uszkodzonych elementów podtrzymujących puszczalki;
- oczyszczenie i konserwacja puszczalek drewnianych;
- dodatkowa impregnacja drewnianych puszczalek preparatem przeciw erozji drewna i atakiem drewnojadów (per-xil10)
- prostowanie wgniecionych i pogniętych puszczalek metalowych;

- naprawa skórowanie lub uszczelnienie szpuntów piszczałek krytych;
- naprawa lub rekonstrukcja stroików piszczałek drewnianych;
- naprawa uszkodzonych korpusów piszczałek metalowych;
- uzupełnienie braków lub rekonstrukcja piszczałek metalowych;
- naprawa lub rekonstrukcja wieszaków piszczałek I manualu i prospektu;

Nowa intonacja i strojenie,

- analiza dyspozycji i weryfikacja stanu i możliwości muzycznych piszczałek;
- analiza akustyki kościoła;
- nadanie właściwej barwy i tonu wszystkim piszczałkom;
- strojenie wstępne wszystkich głosów;
- temperacja stroju oraz strój wszystkich głosów w organach;

Renowacja piszczałek prospektowych

- demontaż piszczałek z prospektu;
- oczyszczenie i weryfikacja stanu zachowania; (odkurzanie, mycie w detergentach)
- naprawa i prostowanie piszczałek (prostowanie, szpachlowanie, cynowanie powierzchni)
- naprawa uchwytów mocujących piszczałki w prospekcie;
- przygotowanie podłoża (matowanie, podkładowanie)
- odtłuszczenie powierzchni piszczałek przy pomocy preparatów * benzyna ekstrakcyjna, aceton)
- metalizacja metodą natryskową powierzchni piszczałek; (barwa najbardziej zbliżona do efektu polerowanej cyny);
- montaż piszczałek w prospekcie organów;

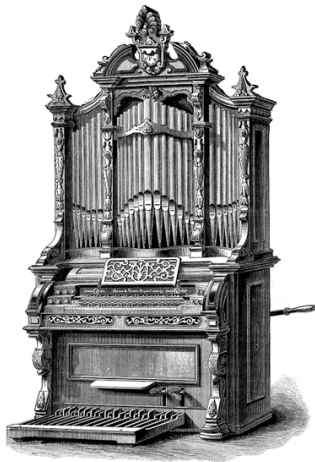
Renowacja i konserwacja szafy organowej

- sporządzenie dokładnej dokumentacji fotograficznej;
- oczyszczenie mechaniczne szafy organowej;
- demontaż na elementy składowe;
- zabezpieczenie, pakowanie i transport do Pracowni Budowy i Konserwacji Organów Piszczałkowych
- weryfikacja stanu zachowania poszczególnych elementów;
- wykonanie odkrywek w kilku miejscach;
- rekonstrukcja brakujących płycin i elementów trwale uszkodzonych nie nadających się do naprawy;
- naprawa poszczególnych elementów w szafy organowej- flekowanie uzupełnienie ubytków
- naprawa lub odtworzenie złącz stolarskich;
- przygotowanie podłoża pod warstwę malatury;
- podkładowanie pod malaturę;
- dobór kolorystyki i techniki wykonania w oparciu o odkrywki;
- sporządzenie malatury;
- przygotowanie powierzchni pod złocenia;
- sporządzenie złocień;
- konserwacja wewnętrznej strony szafy organowej;
- oczyszczenie i sporządzenie dokumentacji fotograficznej aniołów;
- sporządzenie odkrywek;
- przygotowanie podłoża;
- wykonanie retuszu;
- przygotowanie powierzchni pod złocenia;

- wykonanie złoceń;
- wykonanie elementów konstrukcyjnych mocujących anioły do szafy organowej;
- naprawa lub rekonstrukcja okuć, zawiasów i zamków szafy organowej;
- zabezpieczenie i pakowanie, przygotowanie do transportu wszystkich elementów szafy organowej
- montaż szafy organowej na chórze muzycznym kościoła w Sadownym;
- montaż piszczałek prospektowych organów;

Całkowity koszt w/w prac brutto z Vat 23% :zł
 (słownie:)

Prace realizowane in situ, oraz w zakładzie organmistrzowskim. Zgodnie z powyższym wyszczególnieniem, koszt napraw, rekonstrukcji i konserwacji organów wyniesie zł brutto z Vat 23% słownie: który obejmuje wszelkie koszty związane z realizacją prac (materiały, transporty, robocizna)

Pracownia Budowy i Konserwacji Organów Piszczalkowych w Białymstoku

mgr inż. Kamil Jankowski tel. 510-893-666

ul. Proletariacka 2A lok.8 15-449 Białystok
REGON 200841443, NIP 5422886069

Program prac konserwatorskich podłoga i schody prowadzące na chór muzyczny w Kościele pw. Św. Jana Chrzciciela w Sadownym

1. Obiekt: Schody policzkowe wielobiegowe, podłoga deskowana chóru muzycznego;
2. Miejsce przechowywania: kościół p.w. Św. Jana Chrzciciela w Sadownym
3. Właściciel obiektu: parafia p.w. Św. Jana Chrzciciela w Sadownym
4. Datowanie obiektu: I poł XX w. budowa kościoła 1906r-1909r
5. Wykonawca obiektu: nieznan

Fot.1 Widok na uszkodzenia schodów

Opis obiektu - schody

Na chór muzyczny prowadzą schody policzkowe zabiegowe składające się z 3 traktów (biegów) połączonych spocznikiem wykonane w całości z litego drewna sosnowego. Stąpnice otwarte. Grubość stąpnic w zależności od stopnia zużycia oscyluje w granicach 30-42mm. Schody zaczynają się zabiegiem składającym się z 3 stopni następnie trakt 9 stopni, spocznik, trakt 7 stopni, spocznik oraz trakt 10 stopni. Konstrukcja nośna (policzki) oparte na murze oraz słupach drewnianych. W pierwszym i drugim trakcie po lewej stronie znajduje się poręcz. Schody nie posiadają detalu architektonicznego są proste w formie spełniają rolę użytkowo techniczną i nie posiadają walorów artystycznych. Całość pokryta farbą prawdopodobnie olejną.

Stan zachowania:

Obecny stan zachowania zagraża bezpieczeństwu użytkowania. Schody są znacznie zużyte przez co przekroje stąpnic są znacznie uszczuplone. Dodatkowo spora ich część została zaatakowana przez owady żywiące się drewnem co potęguje spadek właściwości mechanicznych drewna. Widoczne są liczne ubytki drewna w stąpnicach, a pod schodami widać ślady „trocin” które powstały na skutek niszczenia drewna przez owady.

Fot.2 Drewno stąpniczy zaatakowane przez owady żywiące się drewnem

Opis obiektu – podłoga

Podłoga na chórze muzycznym kościoła wykonana jest w całości z drewna sosnowego.. Na konstrukcji murowanej chóru ułożone są drewniane legary na które przybito za pomocą gwoździ deski sosnowe cięte do kantu. W części środkowej nawie empyry deskowanie jest ułożone prostopadłe, natomiast w nawach zewnętrznych równoległe względem balustrady chóru. Deski mają różne szerokości. Przybliżone wymiary chóru ~20m x 4,80m. Spełnia funkcję użytkowo techniczną. Nie ma walorów artystycznych

Fot.3. Podłoga chóru wokół organów;

Stan zachowania:

Stan zachowania deskowania jest niezadowalający. W wielu miejscach znajdziemy ogniska zniszczeń wywołanych przez owady żywiące się drewnem, a także liczne miejsca spękań i ślady naturalnego zużycia. Można również zaobserwować ślady prowizorycznych napraw. W przypadku środkowej nawy podłoga jest znacznie mocniej obciążona przez usytuowane na niej organy piszczałkowe które mają znaczną masę. Można także zauważyć, że konstrukcja nośna jak i sama podłoga powoli zaczyna się poddawać pod naciskiem instrumentu co bez podjęcia odpowiednich środków w przyszłości może doprowadzić do jej zawalenia się.

Fot.4 Podłoga na chórze widoczne zniszczenia struktury drewna;

Oprócz właściwości mechanicznych drewno, z którego wykonana jest podłoga straciło bezpowrotnie również swoje właściwości akustyczne mające wpływ na brzmienie stojącego na nim instrumentu. Podobna sytuacja prawdopodobnie dotyczy legarów na której przybite jest deskowanie.

Istotnym czynnikiem przy podjęciu prac przy podłodze jest bezpieczeństwo użytkowania przy którym próby scalenia czy uzupełniania ubytków za pomocą szpachli kitów czy żywic są bezcelowe, gdyż nie przywrócą właściwości mechanicznych drewna i nośności podłodzi.

Ogólny program prac konserwatorskich przy podłodze

- Sporządzenie dokładnej dokumentacji fotograficznej;
- Dokładne zwymiarowanie deskowania podłogi sporządzenie dokumentacji pomiarowo rysunkowej;
- Sporządzenie odkrywek;
- Zabezpieczenie chóru muzycznego do prac demontażowych;
- Konsultacja z WUOZ
- Demontaż częściowy lub całkowity deskowania podłogi i usunięcie z chóru;
- Oczyszczenie pozostałości deskowania;
- Weryfikacja stanu zachowania legarów i węzłów do których są przytwierdzone;
- Oczyszczenie legarów;
- Ewentualna rekonstrukcja legarów które nie spełniają warunków bezpieczeństwa;
- Konserwacja wszystkich legarów;
- Rekonstrukcja całościowa lub częściowa deskowania podłogi;
- Konserwacja desek podłogi;
- Wykonanie warstwy wierzchniej;
- Montaż deskowania;
- Dodatkowa konserwacja warstwy wierzchniej;

Ogólny program prac konserwatorskich przy schodach

- Sporządzenie dokładnej dokumentacji fotograficznej;
- Dokładne zwymiarowanie schodów sporządzenie dokumentacji pomiarowo-rysunkowej;
- Zabezpieczenie otoczenia schodów do demontażu schodów;
- Konsultacja z WUOZ
- Demontaż schodów całkowity lub częściowy;
- Oczyszczenie pozostałości;
- Montaż schodów tymczasowych;
- Rekonstrukcja uszkodzonych elementów;
- Prace naprawczo-konserwatorskie przy schodach i policzkach schodów;
- Oczyszczenie pozostałych elementów schodów;
- Konserwacja elementów schodów;
- Wykonanie warstwy wierzchniej;
- Montaż schodów i poręczy;